

1

Operaties aan de amandelen bij volwassenen

2

Inleiding

Deze brochure heeft tot doel u informatie te geven over ontstekingen aan de amandelen en de behandeling daarvan bij volwassenen. Als u recent voor deze aandoening bij de KNO-arts bent geweest, dan kunt u op deze plaats daarover wat meer gegevens lezen. Hebt u er nog nooit mee te maken gehad, maar wilt u er wat meer over weten, dan geldt hetzelfde.

N.B. Voor de behandeling van ziekten van de amandelen bij kinderen worden meestal andere methoden gebruikt.

Wat zijn de 'amandelen' en wat is hun functie?

Het lichaam bezit een uitgebreid systeem om infecties te bestrijden, het zogenaamde lymfkliersysteem. De overgang van mond en neus naar de keel bevat, als een soort ring, veel van dit lymfklierweefsel. Het vangt zoveel mogelijk binnendringende ziekteverwekkers op en maakt ze onschadelijk.

Dit lymfklierweefsel bevindt zich op drie plaatsen:

- In de neus-keelholte (N)

Dit is de ruimte achter de neus boven het zachte verhemelte.

Het verdikte lymfklierweefsel in het dak van de neus- keelholte noemt men neusamandel (adenoid).

De neusamandel is met name bij jonge kinderen aanwezig.

Vanaf het achtste levensjaar neemt de grootte af. Bij uitzondering kan zo'n neusamandel echter blijven bestaan op volwassen leeftijd.

3

- In de keel (K)

De keelamandelen (tonsillen) zijn zichtbaar als knobbels links en rechts achter in de keel. De huid, het aanhangsel van het zachte gehemelte, hangt midden tussen de keelamandelen.

- Achter op de tong (T)

Dit deel wordt de tongamandel genoemd. Hij gaat aan de zijkanten van de tong over in de keelamandelen. De tongamandel geeft slechts zelden klachten.

Een eventuele verwijdering van de amandelen heeft geen merkbaar gevolg bij het bestrijden van infecties. De amandelen vormen slechts een klein gedeelte van het totale lymfkliersysteem van gehele het lichaam. Bovendien bevindt zich in de mond-keelholte ook lymfklierweefsel in het slijmvlies van het zachte verhemelte en de zij- en achterwand van de keel waardoor na verwijdering van de amandelen nog voldoende afweerfunctie overblijft.

Wat voor klachten kunnen de amandelen geven?

Wanneer u op volwassen leeftijd nog een neusamandel hebt, dan kunnen er enkele klachten optreden, zoals een verstopte neus, door de neus praten, herhaalde perioden met verkoudheden, open mondademhaling en snurken. Bij een acute ontsteking van de amandelen bestaan de klachten in het algemeen uit een korte periode van keelpijn met slikklachten, koorts en algehele malaise. Na de derde dag daalt de temperatuur waarbij ook de andere klachten langzaam verdwijnen. Dergelijke perioden kunnen zich meermalen per jaar voordoen.

De amandelen kunnen ook chronisch in meer of minder ontstoken toestand verkeren. In het laatste geval kunnen klachten optreden van moeheid, lusteloosheid, snurken, matige eetlust en slechte adem.

Als amandelen ontstoken raken zwellen ze op. Hierbij kunnen ook lymfklieren in de hals zwellen en pijnlijk zijn.

Bij uitzondering breidt de ontsteking van de keelamandel zich uit tot in het omliggende weefsel waarin zich dan etter ophoopt (peri-tonsillair abces).

Hierbij kan nauwelijks geslikt worden en is er veel slijmvorming, kan de mond moeilijk geopend worden, zijn de lymfklieren in de hals gezwollen en is er vaak hoge koorts.

4

Wanneer is het gewenst om de keelamandelen te verwijderen?

De beslissing om de amandelen te verwijderen is afhankelijk van de ernst van de klachten. Ook de frequentie van de klachten - hoe vaak treden ze op - speelt hierbij een rol.

Wanneer het onvoldoende lukt om de klachten met medicijnen (pijnstillers en/of antibiotica) te bestrijden of als er te vaak medicijnen moeten worden gebruikt kan het verstandig zijn om de amandelen weg te nemen. Soms zal hierbij de neusamandel, indien nog aanwezig, ook verwijderd worden.

Bij abcesvorming wordt meestal eerst het abces geopend. Daarna kunnen de keelamandelen aansluitend of na een paar dagen verwijderd worden. Men kan dit ook 6 - 8 weken later doen, als de keelamandelen weer tot rust zijn gekomen. Welke tijdstip van operatie gekozen wordt is onder anderen afhankelijk van factoren als mate van abcesvorming, tijdsduur en ernst van de ziekte, gebruik van bloedverdunnende medicijnen, beschikbaar zijn van operatiekamer en operatieteam en wens van de patiënt.

Hoe vindt de operatie plaats?

Het verwijderen van de keelamandelen bij kinderen heet "amandelknippen". Hierbij worden met een speciaal instrument de keelamandelen in één beweging als het ware losgewoeld van de onderlaag.

Bij volwassenen (en kinderen ouder dan 10 jaar) zullen de amandelen meestal verwijderd worden door ze stapsgewijs los te maken, ook wel pellen genoemd. Dit laatste gebeurt omdat de keelamandelen bij ouderen veel vaster zitten aan de onderliggende weefsel-laag. De ingreep vindt plaats onder narcose.

Is er een kans op complicaties?

Bij iedere operatie, ook het verwijderen van de amandelen, is er sprake van enig risico. In dit geval is het voornaamste risico een nabloeding.

5

Een normale bloedstolling na de operatie is van groot belang, daarom mag u voorafgaand aan deze ingreep geen bloed verdunnende middelen gebruiken. Deze middelen zorgen ervoor dat het bloed minder goed of in het geheel niet stolt. Het gaat hierbij met name om pijnstillers die acetylsalicylzuur bevatten (Aspirine, Acetosal, Ascal etc.). Wanneer u wordt begeleid door de trombosedienst en dus antistolling gebruikt, moet u dit absoluut melden aan de behandelend Keel-, Neus- en Oorarts. Eveneens moet u vermelden

dat er in uw familie aangeboren bloedstollingsstoornissen voorkomen.

De kans op een nabloeding is de eerste 12 uur na de ingreep het grootst en is bij volwassenen groter dan bij kinderen. Daarom blijven volwassenen meestal de dag na de ingreep nog in het ziekenhuis.

Bij een nabloeding ontstaat een bloeding onder het stolsel. Het is vaak voldoende om onder plaatselijke verdoving het niet goed afsluitende stolsel te verwijderen zodat een nieuw en beter stolsel ontstaat. Soms, in ongeveer 2% van de amandeloperaties bij volwassenen, is het nodig om de nabloeding onder narcose te behandelen.

Wat kunt u verwachten na de operatie?

Direct na de ingreep heeft u pijn in de keel en moeite met slikken.

De pijn kan uitstralen naar de oren. Zo nodig kunt u de verpleging om een pijnstillend middel vragen.

Veel drinken van koud water is belangrijk en kan de pijn verlichten. Daarnaast moet u schrapen van de keel zien te voorkomen.

Meestal komt er na de operatie wat vers bloed uit de keel.

Ook kan donker bloed worden gebraakt; dit is oud bloed dat tijdens de operatie in de maag terecht is gekomen.

Soms kan er ook een beetje bloed uit de neus lopen; dit komt doordat het beademingsbuisje, waarmee u tijdens de narcose in slaap werd gehouden, via de neus werd ingebracht. Na het verwijderen van de neusamandel treedt vaak ook enig bloedverlies uit de neus op. U zult de volgende dag naar huis mogen tenzij zich bijzonderheden voordoen. U mag op eigen gelegenheid naar huis, maar u mag niet zelf de auto besturen.

6

Weer thuis

Pijn kan gewoonlijk goed worden bestreden met paracetamol, bij voorkeur in de vorm van een oplostablet of zetpil.

Op de plaats waar de amandelen zaten vormt zich een grijswitte korst, die meestal na zeven tot acht dagen loslaat en spontaan verdwijnt. De adem kan hierdoor wat weëig ruiken. Bovendien kunt u een wat metaalachtige smaak hebben. Ook dit verschijnsel verdwijnt vanzelf. Wij raden u aan de eerste dagen zachte en koele voeding te gebruiken. Verder kan bouillon kan een plezierige afwisseling zijn. Melkproducten worden vaak als plakkerig en vervelend ervaren en koolzuurhoudende dranken als te prikkelend.

Houdt u zich verder een week rustig. In principe zult u na een ruime week hersteld zijn en uw werkzaamheden weer kunnen hervatten.

Mocht u onverhoopt een forse nabloeding krijgen, zoek dan direct contact met de afdeling KNO via het algemene telefoonnummer 033 - 850 50 50.

Slotwoord

Het is niet mogelijk om in deze voorlichtingsbrochure alle details voor elke situatie te beschrijven. Het kan zijn, dat er voor u ondanks de uitleg van uw arts, nog vragen zijn, of dat u meer informatie wilt.

Aarzel dan niet contact op te nemen met uw Keel-, Neus- en Oorarts en om nadere uitleg te vragen. Aan dat verzoek zal graag worden voldaan.

copyright © 2003 Nederlandse Vereniging voor Keel-Neus-Oorheelkunde en
Heelkunde van
het Hoofd-Halsgebied.
310/kno/jan05